

Književstvo.

— **„Občno vzgojeslovje“**. Izdalo in založilo „Pedagogičsko društvo“ na Krškem (Gabršček). Cena knjigi je 80 kr. (po pošti 5 kr. več). Naročnina naj se pošilja odboru „Pedagogičskega društva“ na Krško. O tej zanimivi, novi, prekoristni knjigi bomo pozneje več govorili; zdaj le toliko: učitelji, učiteljice in vsi prijatelji domačega učiteljstva in šolstva in vsi razumni domoljubi, podpirajte krepko to lepo podjetje!

— **„Logika“**. Prijateljem modroslovja napisal dr. Josip Križan, kr. gimn. profesor v Varaždinu². 1887. V založbi „Popotnika“. Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru, 92 str. — Gospod pisatelj posvetil je knjigo velezaslužnemu rodoljubu gosp. dr. Ferdinandu Dominkušu, vitezcu Franc Jožefovega roda, odvetniku, deželnemu poslancu i. t. d. z besedami: „Ko me je vse zapustilo, tudi stariši, tedaj je blago Vaše srce tolažilo moje srce, in mi omogočilo, da sem dosegel zvanje svoje želje. Sprejmite blagorodni gospod, to delce: plod mojega učenja, pri katerem me je prijateljska Vaša desnica podpirala v znak neprenehljive hvaležnosti“. Gospod pisatelj pripoveduje v predgovoru: „V početku svojega učiteljevanja bil sem prisiljen, sestaviti si logiko za sedmošolce. Storil sem to na podlagi razlaganj svojega nepozabljivega profesorja filozofije, dr. Nahlowskega, na vseučilišču v Gradcu. Tako sestavljena scripta dopolnjeval sem leto za letom, dokler niso dobila oblike te knjige. Držal sem se pri tem poglavitno dr. G. Lindner-jeve „formalne logike“, razun tega pa se oziral tudi na logiko Drobisch-a, Drbal-a, dr. Zimmermann-a, dr. Kaulich-a in dr. Jos. Beck-a in sicer tako, da sem v zakonih mišljenja posnemal dr. Kaulich-a v drugih oddelkih pa poglavitno dr. Lindner-ja, sploh pa sem se oziral tudi na ostale imenovane pisatelje.

Ko sem bil na tak način že deloma „scripta“ za sedmošolce sestavil, sprožil je spoštovani moj prijatelj, prof. Janko Pajk v svojej „Zori“ misel, da bi bilo tudi Slovencem obdelovati polje filozofije. Takoj sem se té misli poprijel in jel svoja „scripta“ predelovati in v slovenskem jeziku sestavljati v obliki knjig; in tako je nastalo to delce. Rabil sem pri svojem delu Pacel-ovo in Stadler-jevo logiko, premagovati pa mi je bilo mnogo težkoč, zlasti z ozirom na terminologijo, katero sem sestavil brez vsakega pripomočka. Delo je zato le po malem napredovalo in ko bi me ne bodrila stanovitnost, ne bi mogel premagati velikih težav. [Ko je bila (l. 1878.) Cigale-tova „Terminologija“ izdana, bila je namreč moja logika že dovršena.]

Več let ležal je rokopis pri odboru „Maticе Slovenske“, a ker logika ni knjiga, ki bi zadovoljila njene ude, zato se odbor ni mogel odločiti, da jo izda. Da pa silni moj trud ni zastonj, izročil sem rokopis uredništvu „Popotnika“, da delo v svojem listu obelodani in priredi potem poseben ponatis.

Ker je to prvi poskus logike v slovenskem jeziku, sestavljen brez vsakega jezikovnega pripomočka, upam da se pomanjkljivosti, ki se tu pa tam gotovo še nahajajo, ne bodo preostro sodile. Naj nam marveč strokovnjaki blagovoljno pripomagajo, da je pri novi izdaji povsem iztrebimo in popravimo. Brez začetka ni napredka!“ Ta zanimiva knjiga je prva v tej stroki, in ker je tedaj gospod pisatelj moral tu ledino orati, imel je izvestno težko delo posebno gledé terminologije, katero je pa večinoma prav dobro pogodil. Živo priporočamo tedaj to novo knjigo ne le učiteljskim knjižnicam, temuč vsemu posameznemu učiteljstvu in sploh razumnikom slovenskim.

— **„Novomeško okrajno glavarstvo (šolski zemljevid)“**. Risal M. Stern². Vsi trije sodnijski okraji (Novomeški, Žužemperški in Trebenjski) z vsemi občinami so prav natančno in pregledno sestavljeni in narisani in sicer v prav primerni meri. Prav razvidno so zaznamovane hiše, cerkve, kapelice, znamenja, pokopališča, gradovi, gore (visokost v metrih), ceste, mlini, pošte, podrtine, meje, reke, otoki, potoki, brzjavi, mostovi, brodi, kopališča i. t. d. Zeló važen in potreben je tak zemljevid ne le vsaki šoli v okraji, temuč tudi vsakemu koliko toliko izobraženemu domačinu. Tako važno podjetje naj bi se povsod po vseh okrajih posnemalo.

— **„Stritarjevi zbrani spisi“**. Knjigarna Kleinmayr & Bamberg razpošilja vabilo na naročbo Stritarjevih zbranih spisov. Na to vabilo opezarjamo tudi slovensko učiteljstvo in šolstvo.

D o p i s i.

Iz Maribora. Poziv. (Slovenskemu učiteljstvu.) Da-si tudi se pri prvem izdavanju »Popotnik-ovega koledarja za slovenske učitelje« ne moremo ponašati z gnutnim uspe-

hom*), nam vendar priča laskavo priznanje od vseh strani, da smo s »Popotnikovim koledarjem« pravo pogodili. To in pa želja, da odpravimo nedostatke, ki so brez naše krivde ostali v I. letniku, nas spodbuja, da že letos priredimo »Popotnik-ovega koledarja« novo izdanje.

Da se pa drugi letnik dobro obnese in delce postane povsem zanesljiv tolmač vzajemnosti med slovenskim učiteljstvom, treba boče splošnjega sodelovanja.

Obračamo se toraj že zdaj do častitih tovarisev in tovarišic svojih, kakor tudi do vseh prijateljev našega podjetja z nujno prošnjo, da nam blage volje naznanijo v kratkem a) vse ali sebe ali svoje bližnje sodruge zadevajoče pomote, katere so v letošnjem izdanju »Pop. šematizma« zasledili; zlasti vseč bodo nam popravki gledé pisave imen — priimkov in krajevnih imen — če so utemeljeni; b) spremembe, ki so se vršile od prvega izdanja tako gledé osob, kakor tudi šol (nove šole ali če se je katera razširila).

Ker se je od nekdaj želja izrekla, naj bi se navedli v šematizmu tudi zastopniki učiteljstva v okrajnih šolskih svétih, prosimo, da se nam v svojem času tudi v tej zadevi vpošljejo potrebni podatki. — Na osobne želje gledé dopolnitve šematizma (v tej ali oni zadevi) se bomo v okviru našega načrta po možnosti vselej ozirali, kajti zeló nam je ležeče na tem, da prejemnike našega koledarja v obče zadovoljimo, ker le v tem slučaju smemo upati, da bodo oni podjetje tudi gmotno podpirali.

Dopisi v zadevi »Pop. koledarja« naj se blagovoljno depošljajo

uredništvu „Popotnik-a“,

Maribor, Reiserstrasse št. 8.

Iz Šmarije. V seji učiteljskega društva Šmarijskega in Rogaškega okraja dné 5. maja t. l. se je razun drugih predmetov obravnavalo tudi »o izdaji organizovane knjižnice za mladino«. Poročevalec, gosp. R. a. d. Kna flić iz Šmarije, je izjaval sledeče dokaze: Slovensko učiteljstvo je dolžno ustanoviti organizovano knjižnico za mladino, 1. po svojem poklicu in iz pedagogiskega stališča, 2. iz národnega stališča kot faktor ljudske izobraženosti in národne prosvete, 3. iz literalnega stališča kot faktor literature, 4. iz kulturnega stališča kot faktor kulture. Koristi: a) Pouk in vzgoja, šolska in domača bi bolje napredovala; kajti knjige za mladino so sredstvo pouka in vzgoje za učitelja, duhovnika in roditelje, za šolo, cerkev in dom. b) S knjigami se množi čitateljstvo, a čim večji je čitateljstvo, tem bolj raste národna inteligenca, veljava in častno imé. c) Pospeši se vsa literatura, kajti ko doraste mladi rod, ki rad čita, dóbi literatura več naročnikov, da i čitateljev samih. d) Šole dobé na ta način svoje knjižnice, ki so sedaj le redke, slabe in lóšave.

Temu teoretičnemu delu so sledili nekateri praktični primeri in predlogi.

1. Društvo konstatuje jednoglasno nujno potrebo in korist organizovane knjižnice za slovensko mladino.

Ker pričnè »Slov. učit. drústvo« v Ljubljani v zvezkih izdavatí neko neorganizovano knjižnico in ker vse take knjižnice pešajo ter prej ali slej izumró, zato stavi poročevalec sledeči predlog:

2. »Slov. učit. društvu« se odsvetuje izdavanje posameznih zvezkov.**)

Knjižnica se naj organizuje do novega leta (1888) in potem se naj pričnè organizovana izdaja po načinu družbe sv. Mohorja s posredovanjem vseh učiteljskih in neučiteljskih društev na Slovenskem; to je v smislu gosp. Lego-ta, ki hoče oživotvoriti slovenskej mladini tako knjižnico.

Po zeló živahni debati, katere so se udeležili skoro vsi člani z velikim zanimanjem, se vzprejme ta in 3. predlog.

3. Člani Šmarijsko-Rogaškega učit. društva prevzamejo dolžnost, siriti »organizovano knjižnico za mladino« po šolah in med národom. Dalje se je poročalo o tej zadevi v zborovanji dné 31. maja pri sv. Križu poleg Slatine.

Iz Doline. Vabilo k obém zboru »slov. učiteljskega društva za Koprski okraj« koji se boče odroževal 16. jun. t. l. ob 8. uri zjutraj v Boljanci. Dnevni red: Verifikovanje zapisnika zadnjega zborovanja. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo blagajnikovo. 4. Volitev pregledovalcev računa. 5. Kmetijstvo v ljudski šoli na deželi. 6. Volitev društvenega vodstva. 7. Razni nasvétí.

Predsedništvo.

*) Razpečalo se je toliko koledarja, da bi baš pokrili lastne troške, a žal, da še je mnogo dolžnikov, kateri so na nas pozabili. Te še enkrat prosimo, da se nas spomnijo in nam poleg ogromnega našega truda ne delajo še gmotne škode.

**) »Knjižnica za mladino« — (I. zvezek), ki jo boče »Slov. učiteljsko društvo« v Ljubljani zalagalo in izdajalo, se užé tiska. Napredujete naj tedaj obe knjižnici: »organizovana« in »neorganizovana«, da je le kaj uspeha!

Uredn.

Iz Črnomelja. Po sklepu c. kr. okr. šol. svéta bode okrajna učiteljska konferencija dne 6. julija t. l. točno ob 9. uri zjutraj v sobi okrajne učiteljske knjižnice v Črnomlji. — Dnevni red: 1. Predsednik otvori zborovanje in izvoli namestnika. 2. Volitev dveh zapisnikarjev. 3. Opazke nadzornikove o stanju šolstva v okraji. 4. Razgovor o postavah in ukazih. 5. Kako naj si učitelj pridobi ljubezen starišev in učencev, kar je glavna podlaga rednemu šolskemu obiskanju in uspešnemu delovanju? Poročevalce določi pri konferenciji g. nadzornik. 6. Kaj je glavni namen šolskega vrta? Poročevalca: gg. Šest in Šetina. 7. Pogovor o učnih knjigah za prihodnje šolsko leto. 8. Poročilo o stanju in računu okr. učit. knjižnice, ter nasvėti o nakupu novih knjig. 9. Volitev knjižničnega odbora. 10. Volitev stalnega odbora. 11. Posamezni nasvėti, ki naj se vsaj tri dni pred konferencijo pismeno naznanijo stalnemu odboru.

Iz Krškega. Okrajna učiteljska konferencija za Krški šolski okraj bode v četrtek v 30. dan junija t. l. v šolskem poslopji v Krškem. Začetek točno ob 9. uri dopoldne. Spored: 1. Volitev dveh zapisnikarjev za prihodnje leto. 2. Poročilo c. k. okrajnega šolskega nadzornika o stanju šol in šolstva. 3. Individualnost otrok. Poroča g. Fr. Gabršek. 4. Praktična obravnava »štirih létnih časov« na podlagi dotičnih sestavkov v berilih. — Vsak učitelj (učiteljica) ima to obravnavo pismeno izdelati za tisti razred (oddelek), v katerem poučuje. — Poročevalce odloči zreb. 5. Določilo učnih knjig in beril za šolsko leto 1887/8. 6. Poročilo knjižničnega odbora o stanju, o uporabi in o računu okrajne učiteljske knjižnice. 7. Volitve: a) stalnega odbora okrajne učiteljske konferencije; b) novega odbora okrajne učiteljske knjižnice. 8. Posamezni nasvėti, ki pa se morajo vsaj do 28. junija t. l. poslati stalnemu odboru v Krško.

— **Vabilo.** „Pedagogiško društvo“ imelo bode letošnji občni zbor v četrtek dne 30. junija t. l. ob 2. uri popoldne na gostilničnem vrtu gosp. Gregoriča v Krškem. — Spored: 1. Poročilo o društvenem delovanju preteklega društvenega leta. 2. Pregled letnega računa. 3. Volitev treh pregledovalcev računov. 4. Volitev sedmih udov v društveno vodstvo (odbor). 5. Določitev letnega prineska za prave in podporne ude. 6. Določitev cene »Pedagogiškem letniku« za nende. 7. Nasvėti. Zaradi velike važnosti tega zborovanja se vabijo vsi učitelji (učiteljice) in šolski prijatelji k mnogobrojni udeležbi.

Odbor „Pedagogiškega društva“ v Krškem.

Iz Postojine. Običajna učiteljska konferencija za Postojinski okraj bode letos v 6. dan julija ob 10. uri dopoldne v tukajšnjem šolskem poslopji. Med drugimi navadnimi točkami bode na vrsti tudi: 1. »Tiho, skromno učiteljevo življenje bodi najplodovitejši studenec vzgojevalnega poučevanja« (poroč. g. Pernè). 2. »O šolskih zamudah« (poroč. g. Konstanjevec). *mn.*

Iz Kamenika. Okrajna učiteljska konferencija za Kameniški okraj bode dne 27. jul. t. l. v Domžalah. Razun navadnih točk je na dnevnem redu: 1. Opis šolske občine v zemljepisnem, prirodopisnem in zgodovinskem oziru v korist metodiki domovinoslovnega ponka. Poročevalec g. Marolt. 2. Koliko je mogoče doseči pri ponku v ženskih ročnih delih na podlagi dejanskih izkušenj z ozirom na krajevne razmere in potrebe in kako naj se ta ponk uravná, da se ljudstvo zanj pridobi. (To poročilo izdelajo vse gospodičine učiteljice in je pošljejo do dne 8. julija gosp. nadzorniku, ki potem določi gospodičino učiteljico, katera na podlagi teh poročil napravi vkupno poročilo za konferencijo).

Iz Ljubljane. „Prvo berilo in slovnica“ za drugi razred čvetero- in petero-razrednih šol (Razinger-Žumer-ovo) je ministerstvo za bogočastje in uk z ukazom dne 28. maja 1887. l., št. 10.319 za omenjene šole s slovenskim učnim jezikom odobrilo. — To užé dolgo pričakovano uradno potrdilo je dobro došlo posebno zdaj vsem, ki niso vedeli, bi li to knjigo imeli in rabili v šoli, ali ne.

— Kraj vsakoletni skupščini družbe sv. Cirila in Metoda določuje družbino vodstvo v Ljubljani. Vsled želje Tržaških rodoljubov se je pri odborovi seji v 2. dan jun. t. l. sklenilo, da bode veliki družbin zbor letos v Trstu v 19. dan julija t. l.

— V gimnazijo vpisovali se bodo učenci prvokrat užé v 10. dan, in v 15. in 16. dan julija t. l. bodo prve vzprejemne preizkušnje.

— Ustne preizkušnje zrelosti na tukajšnjih izobraževališčih za učitelje in učiteljice začénjale se bodo 1. julija t. l.

— Odbor »Slovenskega učiteljskega društva« v Ljubljani bode imel v četrtek v 23. dan jul. t. l. ob 2. pop. v pisarni I. mestne deške ljudske šole sejo, h kateri vse g. g. odbornike uljudno vabi

predsedništvo.